

Autor: Colin Liddell

Události posledních dní na východě Ukrajiny vyvolávají záplavu otázek. Co se děje a proč ruští nacionalisté s neoficiální podporou Moskvy obsadili vládní budovy v řadě měst a vztyčili v nich barikády? Plánuje Putin anexi východní Ukrajiny?

Budeme snad – století od šílenství 1. světové války – znovu svědky série drobných eskalací vedoucích na cestu, po níž chce jít jen málokdo?

Odpovědi na tyto otázky se v tento moment nehledají snadno, je však možné nastínit několik bodů, které nám pomohou alespoň naznačit směr dalšího vývoje.

Především ignorujte veškerá kategorická a nesmiřitelná prohlášení. Většina těchto ostentativních projevů bojovnosti a neústupnosti – dokonce i ty z nich, podpořené automatickými zbraněmi (a facebookovými stránkami) – je jen póza, prováděná především pro potřeby kolegů, se kterými jste na záběru.

Jakmile ale začnou vzduchem hvízdát kulky a z neurčité eventuality se smrt stává hmatatelnou realitou, i ten nejotrlejší militant Pravého sektoru či hrdina Matky Rusi hledá kryt a hlavou mu probíhají myšlenky na jeho milované. Na Ukrajině se v současnosti nachází jen minimum skutečných kamikadze.

Dále je nutné věnovat se otázce vedení, především Vladimíru Putinovi. Ten má nepochybně „nervy z oceli“ a tisíc a jeden dalších macho přívlastků, které jsou média a blogosféra schopny vymyslet, nepochybně však nejde o šílence. A právě vědomí této skutečnosti může paradoxně být jeho Achillovou patou.

V 60. letech si americký prezident Richard M. Nixon úmyslně vypěstoval a udržoval image latentního šílenství – aby si nepřátelé USA dvakrát rozmysleli jakýkoliv krok proti supervelmoci s natolik mentálně labilním mužem v čele. To vešlo do dějin jako „(válečná) teorie šílence“.

Bohužel Putin není šílencem (ani šílenství neumí důvěryhodně předstírat), ale velmi uměřeným a rozumným mužem. Tento dojem v očích bystrého pozorovatele příliš nezměnily ani nedávné události – tedy anexie Krymu a východoukrajinské události. Geopolitickou optikou nejsou tyto akce akty agrese, ale mnohem spíše obrannými reakcemi vyvolanými západní ekonomickou invazí na „ruský dvorek“.

Putin tedy není kontrole se vymykající blázen, ale spíše krizový manažer, plně se věnující



Vladimír Putin – krizový manažer

zmenšení rozsahu škod, které vznikly ruské geopolitické pozici náhlým ukrajinským obratem na západ.

Pokud by si Putin pečlivěji pěstoval image šilence – a Západu se nyní jevil jako další Hitler nebo Kim Čong Il – byla by jeho nynější pozice silnější. Západní státy, téměř postrádající vůli, by se totiž předháněly v pokusech o jeho usmiřování. Takto jsou však připraveny na diplomatickou a ekonomickou válku proti Rusku – alespoň do míry, která příliš neomezí jejich ekonomiky.

To, že se Západ spokojí s vypočítavým kalkulováním – jako právě ztělesnění *homo economicus* – odhaluje zásadní slabost pozice příčetného muže v této situaci.

Stejná slabost Západu, která Putinovi umožňuje bojovat s jeho rozpínavostí, také omezuje míru hrozby, kterou může Putin představovat – nemluvíme totiž o idealistickém nacionalistovi, poháněném mesiášským zápalem a nezlomnou vírou v čistou vůli ani o nějakém hyperkonfuciánském nihilistovi se zálibou v bondovských padouších a mezikontinentálních hlavicích.

Putinovou fundamentální slabinou je právě jeho pragmatismus – a to ještě na ruské poměry dosti zdvořilý pragmatismus. Jeho hlavním zájmem je blaho a klidné soužití obří a etnicky různorodé země. Podle tohoto standartu je hodnocen a odtud také pochází jeho autorita a legitimita – nikoli z přechytračení Obamy na syrském kolbišti nebo jiného ponížení Ameriky.

Ukrajinská krize snad je o etnických Rusech, jejich právech a bezpečnosti, Rusko *samé* ale o etnických Rusech není. Nejde o identitární stát s jednotnou transcendentní nebo duchovní ideou jakými bývaly nacionalismus, fašismus, fundamentální náboženství nebo dokonce materialistický milenarismus marxismu – místo toho je Rusko multikulturním státem sjednoceným vírou v přiměřeně rostoucí životní úroveň.

Ti z ruských občanů, kteří Putina podporují, tak činí, protože těchto cílů v nemalé míře dosahuje. Jeho kritici mu právě z tohoto důvodu odporují – mají totiž vyšší očekávání, a tak jsou vůči Putinovi kritičtější.

Nakonec je tu nepatrná menšina – zahrnující skutečné ruské nacionalisty, etnické separatisty a nostalgické komunisty – kteří stojí v opozici vůči Putinovi, protože nemá žádnou velkou transcendentní vizi.

Tato absence vize a namísto ní Putinova blízká spřízněnost s *homo economicus* viditelně ukazuje na prezidentovy limity – tedy že není ochotný uvrhnout Rusko do skutečného boje se Západem, který by přinesl hmotný nedostatek a strádání, které by bylo možno překonat jen duchovní horlivostí.

Navzdory nelibosti a rozčarování nad vývojem na Ukrajině si Putin nepřejde podniknout kroky, které by proti němu Západ nenapravitelně poštvaly.



DÉLSKÝ POTÁPĚČ

Pokud by ale takováto nová Studená válka, spojená s bolestivými ekonomickými sankcemi (například zákaz dovozu ruské ropy a plynu), nastala, jedinou možností pro Rusko by bylo přijetí něčeho na způsob iránského náboženského fundamentalismu, severokorejského čučche nebo skutečného etnonacionalismu – což pro Rusko s nezanedbatelnými multietnickými periferiemi a materialismem ovládanou střední třídou nepřichází v úvahu.

Takže navzdory rétorice Putin nepodnikne kroky, které by mohly vyvolat zásadní rozkol se Západem. Otázkou zůstává, jak daleko bude tedy ochoten zajít a zda to bude stačit na nápravu škod způsobených Rusku na geopolitické scéně ukrajinskou revolucí. Právě takové otázky příčetní muži pečlivě zvažují, i v momentě, kdy se mocně bijí v prsa.

Úvaha Colina Liddella *Vladimir Putin & the Sane Man Theory* vyšla na stránkách Counter-Currents Publishing.